4 Ἰανουαρίου 1914 — ΡΕΘΥΜΝΟΝ — ΚΡΗΤΗΣ — Ἔτος Β.' = Ἀριθμὸς 9

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐσωτερικοῦ ἐτησία δραχ. 6
» » ἑξάμηνος » » 3,50
Ἐξωτερικοῦ ἐτησία δραχ. 10.
» ἑξάμηνος » 6.

Διὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ γραφεῖα ἐν τῇ ἕδρᾳ Δήμους Ἑταιρίας, Μονάς, Τραπέζας, Ἀτόχας, καὶ Ἐργοστάσια ἑκάστου δραχ. 15

ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΙΑΣΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΔΕΜΕΡΙΚ || ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΒΑΣ. ΚΑΛΑΪΖΑΚΙΣ || Τιμὴ ἑκάστου φύλ. λεπ. 10

1913

Ὁ χρόνος ὁ ὁποῖος ἐξέπνευσε δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους θὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ ἡ ἱστορία ἢ διὰ τοὺς ὁποίους θὰ γράψῃ ἀσημάντους γραμμάς. Εἶναι χρόνος διὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου θ' ἀπασχολήσῃ πολλὰς τῶν σελίδων αὐτῆς, διὰ ν' ἀναγράψῃ γεγονότα τῶν ὁποίων ἡ συνέχεια καὶ αἱ συνέπειαι δὲν ἔφθασαν εἰσέτι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν.

Διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν χωριστὰ ὁ χρόνος αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ σημαντικώτερος τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ἐπραγματοποιήθη διὰ μέσου τόσων καὶ τόσων θριάμβων ἐναντίον δύο πατροπαραδότων ἐχθρῶν τοῦ γένους καὶ τῆς θρησκείας ἡμῶν, ἡ ἀπελευθέρωσις μεγάλου ἀριθμοῦ ὑποδούλων ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνεγεννήθη καὶ ἀνεβαπτίσθη τὸ Ἔθνος ὁλόκληρον καὶ σωτήριον κολυμβήθραν —ἐξ' ἧς ἡ Ἑλληνικὴ φιλοπατρία, ἡ ἀνδρεία, ἡ γενναιοφροσύνη, ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ τοῦ Ἕλληνος-Χριστιανοῦ ἀνεπτύσσοντο ἐν ὅλῃ τῇ παλαιᾷ αὐτῶν δόξῃ καὶ τῷ μεγαλείῳ, πρὸς κοινὸν θαυμασμὸν καὶ γενικὴν ὑπόληψιν.

Ἄφθονα ὅμως ἦσαν τὰ δῶρα αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ἰδιαιτέραν Πατρίδα μας. Τὴν 1 Φεβρίου οἱ Εὐρωπαῖοι δρῶντες ἐνταῦθα διὰ τελευταίαν φορὰν ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν ἐν τῇ ἀληθείᾳ εὐμενῶς, κατεβίβασαν ὁριστικῶς καὶ τὴν τελευταίαν ἐνῇ νήσῳ Τουρκικὴν σημαίαν τῆς Σούδας καὶ ὑπέστειλαν τὰς προστατευούσας αὐτὴν σημαίας αὐτῶν. Ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Κρητῶν θὰ συνοδεύῃ πάντοτε τὰς τέσσαρας Προστάτιδας τῆς Πατρίδος μας Δυνάμεις. Τὴν 1 Δεκεμβρίου δ' ἐπισήμως πλέον ἀνεπετάσθη ἡ κυανόλευκος ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, σύμβολον τῆς Ἑλληνικῆς κυριαρχίας ἀλλὰ καὶ τῆς διαρκοῦς Εἰρήνης ἐν τῇ πολυταράχῳ νήσῳ μας, ἡ ὁποία χάριν τῆς Ἑνότητος τῆς Ἐθνικῆς ἀπέρριψε καὶ περιεφρόνησε προηγουμένως ὅσα καὶ ἂν προσεφέρθησαν εἰς αὐτὴν ἀγαθὰ ἢ καὶ ἀκόμη ὅσα τούτων ἀπήλαυσεν.

Ὁ νέος χρόνος, ὁ ὁποῖος εὑρίσκει ἀκόμη μὲ πολλὰ σύννεφα δύο τῶν Ἐθνικῶν ὑποθέσεων διὰ τὴν λύσιν τῶν ὁποίων δὲν εἶναι μόνον ἡ Ἑλλὰς ἐκείνη ἡ ὁποία πρέπει νὰ φοβῆται περιπλοκάς, καὶ τὴν αἰσίαν λύσιν τῶν ὁποίων καθιστᾷ βεβαίαν οὐ μόνον λόγοι Ἐθνικοὶ ἀλλ' εὐτυχῶς καὶ διεθνῶν περιστάσεων καὶ συμφερόντων—ὁ νέος χρόνος λέγομεν μᾶς καλεῖ ἤδη εἰς τὰ ἔργα τῆς Εἰρήνης, διὰ τὴν ἄνετον, σταθερὰν καὶ διαρκῆ ἀνάπτυξιν τῶν ὁποίων ὁ ἀπελθὼν χρόνος μᾶς ἐκληροδότησεν καθεστὼς ἐθνικὸν καὶ μόνιμον· Εἴχομεν δὲ πρὸ πολλοῦ ἀνάγκην τοιούτου καθεστῶτος πρὸς τοῦτο. Ἤδη ὁ σκοπὸς αὐτὸς, τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πλούτου, καθίσταται καὶ ἀνάγκη τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ κράτους, τοῦ ὁποίου αἱ ὑποχρεώσεις καὶ αἱ ἀνάγκαι διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ ὀργάνωσιν τῶν νεωνχωρῶν, ἐναῖς καὶ ἡ Πατρίς μας εἶναι μεγάλαι καὶ ἐπιτακτικαί.

Κατευόδιον εἰς τὸν καλὸν χρόνον. Ἀλλὰ καὶ καλῶς μᾶς ὡρίσεν ὁ νέος. Καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι καλός. Διότι ἐμάθαμεν πλέον, ὅτι ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ τὸ θάρρος δίδουν τὰ μέσα καὶ τὸ δικαίωμα νὰ βαδίζωμεν πάντα ἐμπρὸς καὶ μόνον ἐμπρός.

Στὸ Χρόνο ποῦ φεύγει....

Μὲ χίλιες γλυκοθώρητες σὲ εἴδαμε ἐλπίδες.
Στὸν ἔρχομό σου ψάλαμε κάθε χαρᾶς παιᾶνα.
Καὶ γίνηκαν λαμπρόχρωμες οἱ θαμπερὲς ἀκτίδες,
ποῦ βλέπαμε χλομόθωρες, στὴν δύσι σ' ὡ τιτᾶνα!

Μᾶς ἤρθες!—ὦ Θεόπεμπτη, εὐλογημένη ὥρα!
καὶ στὸ ἀνήλιο τῆς σκλαβιᾶς τὸ τσίσπικτο σκοτάδι
ἔλαμψες Σὺ χρυσόφωτος, τῆς λευτεριᾶς τὰ δῶρα
σκορπίζοντας καὶ διώχνοντας τ' ἀνέστερο τὸ βράδυ!

Διαλύθηκαν ἡ καταχνιές εἰς τὸ ροδόλισμά σου.
Καὶ λιώσανε στὸ διάβα σου τὰ παγερὰ τὰ χιόνα.
Καὶ ντροπιασμένη μέρμασε στὸ ὥρης πέρασμά σου
ἡ μαύρη—ἄτιμης σκλαβιᾶς τυράννου—καταφρόνια.

Ὀνείρατα χρυσόφτερα καὶ πόθοι γαλαζένιοι
—πόθοι τρανοὶ ἐλευτεριᾶς ποῦ μὲς τὰ μαῦρα στήθεια—
καιροὺς καὶ χρόνια ἀμέτρητα ἐμένανε κλεισμένοι
στὸ διάβα σου τρανέψανε καὶ γίνηκαν ἀλήθεια!

Κι' ἡ δύσι σου ἐπρόβαλε γιγάντινη πανώρια...
κάποιας ἰδέας ἐφτάτρανης τρισπάναγνη γενῆτρα.
Π' ἁρπάζοντάς τὴν μιὰ γενεὰ ἐχύμαξε πελώρια
—Ὦ Δόξες—Μυριοδόξαστη τυραννοκαταλύτρα!

. . . . . .

Καὶ τώρα φεύγεις μακρυνὰ φορῶντας τὴν χλαμύδα
τὴ πορφυροχρωμάτιστη τῆς Δόξας, κι' ἀκλουθῶντας
—Δές—Τρόπαια πανέρα σοῦ ψάλει ἡ Πατρίδα
τὴ δοξασμένη δύσι σου ἀκριβοχαιρετῶντας!

Καὶ λέει: «Χρόνε ποῦ φέρες τές ζηλεμένες δόξες
σύρε τρανὸ καμάρι μου—καὶ στάσου—ὦ ζηλεμμένα
Λόγια ποῦ καρτερούσανε γενεὲς ν' ἀκούσουν τόσες—
Στὸ κωνοστάσι τὸ ψηλὸ κοντὰ στὸ "κοσιένα!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΚΑΛΟΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΖΩΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 φύλλου

Τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως ὀφείλουσι νὰ διδάσκωνται συγχρόνως μὲ αὐτὰ τῆς κοσμολογίας (ἡ γεωγραφία συγχρόνως μὲ τὴν γεωλογίαν, ἡ δὲ ἀνθρωπολογία μὲ τὴν βιολογίαν) καθὼς ἐπίσης τὰ στοιχεῖα τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς πολ. οἰκονομίας. Ἡ διδαχὴ τῆς ἱστορίας ὀφείλει περισσότερον ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν ἐσωτερικὸν ἐκπολιτισμὸν παρὰ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν (ὡς δυναστείας, πολέμους κ. λ.)

Αἱ ἀρχαῖαι γλῶσσαι (Λατινικὰ, Ἑλληνικά), τῶν ὁποίων τὴν ὠφελιμότητα οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ δέον νὰ λάβουν ἑτέραν τινὰ διαρρύθμισιν ὡς πρὸς τὸν δρόμον τῆς διδαχῆς ἐν τῷ ἐκπαιδευτικῷ συστήματι Κατὰ τὴν διαρρύθμισιν ταύτην μάλιστα μία ἐκ τῶν δύο γλωσσῶν πάντως πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν της. Ὄχι δι' ἄλλον γλωσσικῆς φύσεως λόγον.

Ἀπαραίτητος πρὸς τούτοις εἶναι ἡ σπουδὴ τῶν οὐσιωδεστέρων ἐκ τῆς Χημείας, Φυσικῆς, Μαθηματικῶν καὶ Ὑγιεινῆς. Αἱ δὲ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις καθίστανται ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ.

Τὰ ἀνωτέρω εἶναι τὰ κυριώτερα ἐκ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ προγράμματος τοῦ HAECKEL καὶ τοιαῦται πράγματι δέον νὰ εἶναι αἱ γενικαὶ γραμμαὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, τοῦ σχολείου τοῦ μέλλοντος. Ἐν' ὅσῳ μάλιστα τὰ νεώτερα πεπολιτισμένα κράτη γενικῶς ἀναγνωρίζουν εἰς ἕκαστον πολίτην τὸ ἐξ ἴσου δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, ὀφείλουν νομίζομεν, ἐπίσης νὰ τῷ παρέχουν τὰ μέσα, καταλλήλως διοργανοῦντα τὰ Σχολεῖα του, ἵνα ἡ διανοητική του ἀνάπτυξις καταστῇ ἁρμόζουσα εἰς τὴν **πρόοδον καὶ τὸ γενικὸν καλόν.**

Ζητεῖται παῖς πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τυπογραφικῆς.

Ἡ «ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ»

Εὐχεται εἰς τοὺς κ. κ. Συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας αὐτῆς ὅλθιον καὶ εὐτυχὲς τὸ Νέον Ἔτος

1914

ΤΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΜΑΣ

ΤΟ ΚΟΥΜΑΡΙ

Δεινὸς συζητητὴς ὁ φίλος μου καὶ μάλιστα μὲ κύκλον ὄχι περιορισμένον θαυμαστῶν, διακωμωδικὸν ταλὰν περιωπῆς, τὸ ὁποῖον τόσα καλὰ μέχρι τοῦδε ἐπέφερε καὶ τόσην πλουσίαν ὕλην μοῦ ἔδωσε διὰ σειρὰν—πάλαι ποτὲ—μακρῶν χρονογραφημάτων, μὲ πεῖνοιαν καὶ διαρκεστάτην κόπτικα σκηνάς, καὶ κόσμον γνώσεων ἐγκυκλοπαιδικῶν εὐρύν, μὲ συνήντησε χθὲς εἰς τὸ παροικιακὸν Καφενεῖον ὅπου τὸ κουμάρι αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἐπιφέρει ἀληθεῖς θριάμβους μετά.... παρεπομένων, μὲ ἐτσάκωσε ἀπὸ τὸν βραχίονα καὶ μὲ ἔρριψεν εἰς ἕνα κάθισμα.

Αὐτὸς πλέον ἀπαιτητικὸς ἐξηπλώθη ἐπὶ τετράδος καρεκλῶν πρὸς λύσσαν τοῦ ἀτυχοῦς γκαρσόν, ἐρρόφησε ἡδονικὰ τὸ Νικολούζικον— ἡ ἀδυναμία του—σιγάρον τὰ ὀπίσω—ἀσφαλῶς—θὰ ἐχρωμάτισε τὸν λόγον του καὶ κατόπιν..... ἤρχισεν.

Μακρὰ σειρὰ ἐμφαντικῶν παραδειγμάτων καὶ ἀκλονήτων ἐνδείξεων μὲ ἀναγκάζει ἀγαπητέ μου, νὰ παραδεχθῶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ λαοῦ ἡ ὁποία θεωρεῖ προσεχές, προσεχέστατον τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Πρὸ χρόνων τὸ κουμάρι ἦτο ἁπλῆ διασκεδαστικὴ ἐνασχόλησις, τώρα μετεβλήθη —δυνάμει τῆς αἰωνίου ἐξελίξεως—εἰς... ἐπάγγελμα. Ἔρχεται κάθε βράδυ ἐδῶ, ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ποικίλα αὐτὰ στρώματα, συζητῶ καὶ ἐνίοτε παίζω! Διεισδύω εἰς τὰ ζάθυτα τῶν ψυχῶν, ἐξετάζω ἐρευνῶ, ψυχολογῶ! Ἄς ἀφήσω τώρα τὰς κωμικὰς σκηνὰς τὰς παραπλησίους πρὸς τὸν ἀθάνατον ἐκεῖνον μεταξὺ χαρτοπαικτῶν διάλογον.

—Γιάννη! ἔχασα τὸν πατέρα μου!

—Μ!.....σὲ ποιὸ παιγνίδι;

Αἱ ὀπεῖαι εἶναι καθημεριναί, καὶ ἄς ἔλθω εἰς τὸ πραγματικὸν κεφάλαιον τὸ ὁποῖον ἐγκλείει τὸ χαρτοπαίγνιον.

Καὶ ἤρχισεν ὁ φανατικὸς αὐτὸς διώκτης τοῦ χαρτοπαιγνίου μὲ μίαν ἐκπληττούσαν εὐφράδειαν νὰ ἐκτυξεύῃ μύδρους ἐναντίον τῶν χαρτοπαικτῶν, τῶν συντελεστῶν αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς μοχλοῦ, καὶ νὰ μοῦ τοὺς παρουσιάζῃ ἠθικῶς μεμειωμένους—ὄρα Στράτον!—καὶ νὰ μοῦ ζωγραφίζῃ χίλια ἀτυχήματα, ἄπειρα κοινωνικὰ Σκάνδαλα, μυρίας οἰκονομικὰς καταστροφὰς ὀφειλομένας εἰς τὸ διαμορφωθὲν αὐτὸ ἐπάγγελμα. Ἐμελέτησα βαθεῖα τὰ λόγια τοῦ σοφοῦ συζητητοῦ μου, συνεδόκησα τὰς διηγήσεις μὲ τὴν πραγματικότητα ἡ ὁποία ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ τραγικῇ μεγαλοπρεπείᾳ ἐξετυλίσσετο ἐπίνην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν —διαβολικὴ σύμπτωσις—πέριξ μιᾶς πρασίνης τραπέζης μεταξὺ δύο ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαικτῶν καὶ ἠναγκάσθην νὰ ὑποχωρήσω πρὸ τοῦ ὀρθοῦ τῶν συλλογισμῶν τοῦ συζητητοῦ μου παραδεχθεὶς πλήρως τὴν λογικὴν ἀλήθειαν:

—Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία ἐμφιλοχωρεῖ ἐκεῖ εἰς τὰς πτωχὰς καλύβας, γελάσσα ἐπτωχεύνη περὶ τὴς πτωχικῆς τραπέζης, ἀνευρισκομένη εἰς τὰς λιτὰς τρίχας τοῦ παπποῦ καὶ τὴν ξανθὴν πλοκὴν τοῦ μικροῦ του ἐγγόνου.

Πῶς;